

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az AJB-1567-6/2024. számú ügyben

Az iskolaórség rendszerének átfogó vizsgálata során a Pápai SZC Jókai Mór
Közgazdasági Technikum és Kollégiumban tett helyszíni látogatással
összefüggésben

(előzményi ügy: RI-AJBH-136/2024)

Előadó: Dr. Martikán Erzsébet

Érintett szervek: - Pápai SZC Jókai Mór Közgazdasági Technikum és
Kollégium
- Országos Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Főigazgatóság
Bűnügyi Főosztály Iskolapartnerségi Osztály
- Veszprém Vármegyei Rendőr-főkapitányság

2024.

A vizsgálat megindítása

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) alapján a Rendőrség a nevelési-oktatási intézmények rendjének fenntartását – a nevelési-oktatási intézmény területén tanítási időben – iskolaőrség útján biztosíthatja. A nevelési-oktatási intézmény kérésére, együttműködési megállapodás alapján intézményenként egy fő, a Rendőrség munkavállalói állományában lévő iskolaőr látja el szolgálatát.

Az iskolaőr a rendőrségi törvényben meghatározott feladatokat ellátó, kényszerítő eszközzel felszerelt, sajátos jogokkal felruházott, szolgálati egyenruhával és szolgálati igazolvánnyal rendelkező személy, aki az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervvel munkaviszonyban áll. Feladata, hogy az adott intézmény tanulói, pedagógusai, a nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottai biztonságát sértő vagy veszélyeztető cselekményeket megelőzze, azokkal szemben megfelelően intézkedjen, biztosítva ezzel a köznevelési feladatok zavartalan ellátását. Az iskolaőr az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK) irányítása alatt működik, intézkedéseinél az Rtv. szerinti jogorvoslati rendszer érvényesül. A 2020. szeptember 1-jétől működő iskolaőrség tevékenysége – lévén az intézkedéskezdeményszerzési és kényszerítőeszköz-alkalmazási lehetőséggel rendelkezik a diákokkal szemben – markánsan érinti a nevelési-oktatási intézményben tanuló gyermekek alapvető jogait.

Vizsgálati és eljárás-indítási lehetőségeimet az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 18. §-a határozza meg. E § (1) bekezdésének f) pontja szerint vizsgálati hatáskörömbé tartoznak a rendvédelmi szervek. E § (4) bekezdése rögzíti továbbá *ex officio* eljárási jogosultságomat. A hivatkozott jogszabályhely szerint a hivatalból indított eljárás természetes személyek pontosan meg nem határozható, nagyobb csoportját érintő visszasság kivizsgálására vagy egy alapvető jog érvényesülésének átfogó vizsgálatára irányulhat. Mindemellett kiemelendő, hogy – különösen hivatalból indított eljárások lefolytatásával – megkülönböztetett figyelmet fordítok a gyermekek jogainak a védelmére.¹

A fentiekre tekintettel a *Veszprém vármegyei* iskolákban szolgálatot teljesítő iskolaőrök tevékenységének átfogó vizsgálata céljából 2024. február 20-án hivatalból vizsgálatot indítottam.

A hivatalból indított vizsgálat keretében munkatársaim – az Ajbt. 21. §-ának (1) bekezdés d) pontja, valamint 22. §-a alapján, helyszíni látogatás keretében – több olyan oktatási intézményt is felkerestek, illetve a jövőben fel fognak keresni, amelyekben iskolaőr működik. Ebben a jelentésben a *Pápai SZC Jókai Mór Közgazdasági Technikum és Kollégiumban* szolgálatot teljesítő iskolaőr tevékenységét érintő helyszíni látogatás megállapításait összegzem.

A látogatás időpontja: 2024. február 20.

A látogatás résztvevői: Dr. Martikán Erzsébet és Gábor Brigitta

Az érintett alapvető jogok és alkotmányos elvek

- Az emberi méltósághoz való alapvető jog [Alaptörvény II. cikk]
- Az oktatáshoz való jog: „Minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez. Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú

¹ Ajbt. 1. § (2) bekezdés b) pont

oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja.” [Alaptörvény XI. cikk (1)-(2) bekezdés];

- A gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga: „*Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.*” [Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés];
- A testi és lelki egészséghez való jog: „*Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.*” [Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdés].

Az alkalmazott jogforrások

- Magyarország Alaptörvénye;
- A Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény, (a továbbiakban: Gyermekjogi Egyezmény);
- Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.)
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény, (a továbbiakban: Gyvt.);
- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Köznev. tv.);
- A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.);
- A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.);
- A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.);
- A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat);
- Az iskolaőrökről szóló 27/2020. (VII. 17.) BM rendelet (a továbbiakban: BM rendelet)
- Az iskolaország tevékenységéről szóló 19/2020. (IX. 10.) ORFK utasítás (a továbbiakban: ORFK utasítás).

A megállapított tényállás

Az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala Rendészeti Főigazgatóságának (a továbbiakban: Hivatal) munkatársait a **Pápai SZC Jókai Mór Közgazdasági Technikum és Kollégium** (8500 Pápa, Veszprémi út 45.a továbbiakban: Iskola) intézményvezetője, valamint az Iskolában szolgálatot teljesítő iskolaőr fogadta, akik beszámoltak az iskolaőri tevékenységgel kapcsolatos tapasztalataikról, észrevételeikről.

Az iskoláról

A *Pápai SZC Jókai Mór Közgazdasági Technikum és Kollégium* Szakmai Programja rögzíti, hogy az Iskola immár több mint 80 éve a folyamatosan változó környezetben, új kihívásoknak megfelelően alakul, fejlődik. Az Iskola oktatói testülete elkötelezi magát arra, hogy oktató-nevelő munkáját úgy végzi, hogy diákjai a közösségért munkálkodó, de egyéniségüket széleskörűen kibontakoztató felelősségteljes felnőtté váljanak. Az iskolában folyó nevelő-oktató munkát a magas szintű szakmai igényesség jellemzi, amely a tanulók személyiségének és tanulási képességeinek fejlesztésével összhangban, nyitottságon és a kölcsönös bizalmi viszonyon alapuló jó iskolai légkörben valósul meg.

Az Iskola *Pápa* város és vonzáskörzete iskoláztatási igényeinek kielégítésére törekszik, figyelembe véve a térség munkaerőpiaci keresletét. Az Iskolában hagyománya van a felnőttek oktatásának. Évtizedek óta az adott oktatási rendszer struktúrájának megfelelő szervezeti keretek között végzi a felnőttek szakmai oktatását.

Szakmai Programban olvasható, hogy a kollégium a *Pápai SZC Jókai Mór Közgazdasági Technikum és Kollégium* 2. emeletén található. A tárgyi felszereltsége jónak mondható, otthonos, barátságos környezetben nevelkednek a diákok.

Az oktatói testület tagjai gyermekközpontú, de teljesítményre ösztönző oktatást képviselnek. Az igazgató kifejtette, hogy 40 oktató dolgozik az intézményben, továbbá beszámolt arról, hogy iskolapszichológus felvétele folyamatban van, azonban rendelkeznek ifjúságvédelmi felelőssel.

A diákokat tekintve összesen 455 fő tanul nappali rendszer szerint. Az igazgató beszámolt, hogy mindössze 19 fő sajátos nevelési igényű tanuló, és egyetlen hátrányos helyzetű diák jár az intézménybe.

Az iskolaórség bevezetésnek okáról úgy nyilatkozott az igazgató, hogy éltek a lehetőséggel, jó ötletnek tartották a kezdetek óta. Elmondása szerint komolyabb viselkedési, fegyelmezővel összefüggő problémák nem voltak tetten érhetőek korábban. Nem volt olyan kirívó eset, amely indokolta volna az iskolaórség kérését.

A vizsgálatkor szolgálatot teljesítő iskolaőr másfél éve látja el feladatait az intézményben, azonban az Iskola 2020. szeptemberétől rendelkezik iskolaőrrel.

Az iskolaőri tevékenységről, valamint az intézményvezetői észrevételekről

Az Iskolában dolgozó iskolaőr 2022. október óta látja el szolgálatát, korábban a honvédségnél önkéntes tartalékos katonai szolgálatot teljesített, illetve fegyveres biztonsági őrként dolgozott. Végzettségét tekintve szakmunkás. Az iskolaőr elmondta, hogy korábban az intézmény tanulója volt, és pár oktatót ismert már. Napi szinten ingázik munkahelyére busszal.

Munkavégzés feltételeit tekintve az őr rendelkezik elkülönített helyiséggel, amely az Iskola alagsorában került kialakításra, továbbá rendelkezésére áll minden technikai eszköz (zárható szekrény, számítógép és mobiltelefon). Az iskolaőr részére rendszeresített formaruházathoz tartozó ruházati cikkek és felszerelési eszközök, illetve egyéb felszerelések (gázspray, rendőrbot, bilincs) biztosítottak számára.

Az iskolaőr munkanapja reggel 6:15-kor kezdődik, amikor megérkezik a munkahelyére. Első teendője, hogy bejelentkezik a koordinátornál a SharePoint rendszerén keresztül. Ezután magára ölti a formaruháját. Szolgálatát ezt követően egészen délután 15:00 óráig tart. Ez idő alatt számos feladatot lát el, amelyek közé tartozik az iskola területének és udvarának ellenőrzése, a diákok és a személyzet biztonságának és jólétének biztosítása, valamint az esetleges incidensek vagy problémák kezelése. Elmondta, hogy egész nap folyamatosan a három emeleten járőrözik.

A képzés kapcsán az iskolaőr úgy vélekedett, hogy érdekes volt, azonban volt olyan modul, amelyet kevésnek ítélte meg, de a továbbképzések, amelyek személyesen és online is szoktak lenni, hasznosak számára. Elmondta, hogy az alapképzést *Budapesten* végezte el, és nagyon szeretett ott lenni, de a továbbképzések zöme *Veszprémben* kerül megszervezésre. A képzés során elsősegélynyújtó ismeretekre is szert tett, illetve kifejtette, hogy a jogorvoslati lehetőségekről is esett szó az intézkedések fogantatásának témakörében.

Az őr kiemelte, hogy intézkedésre nem került sor munkába állása óta, a megfelelő kommunikáció elegendő erőnek bizonyul. A diákokkal meg lehet beszélni a problémákat, amely megfelelő eredményre vezet. Kifejtette, hogy kényszerítő eszköz alkalmazására és rendőrség értesítésére sem volt szükség az eddigiekben.

Az őr beszámolt arról, hogy szeret az intézményben dolgozni. Úgy gondolja, hogy kedvelik a gyerekek, hiányolják jelenlétét, ha éppen nincs az intézményben. A diákok szívesen beszélgetnek vele és kérnek tőle apróbb segítséget, akár felvilágosítást, amelyekre a tőle elvárható módon igyekszik választ adni.

Az iskolaőr kifejtette, hogy szereti, amit csinál, így hosszú távon képzei el iskolaőri szolgálatát.

Az igazgató elmondta, hogy az iskolaőrrel jó viszonyt sikerült kialakítani, mind az előző őrrel, mind a jelenlegivel kiváló az együttműködés, súrlódások nem tapasztalhatók. Úgy véli, hogy az iskolaőrség egyfajta „szinten tartás”, hiszen nincsenek markáns problémák. Pozitívum az intézménynek, hogy rendelkezik további egy fővel, akire lehet támaszkodni. Példaként említette az igazgató, hogy egy esetben az egyik diáklány agyvérzést kapott, amely esetben az iskolaőr elsősegélyt nyújtott számára.

Mind az iskolaőr, mind az igazgató elmondta, hogy panasz vagy negatív észrevétel az iskolaőri tevékenységgel összefüggésben nem érkezett.

Az igazgató észrevételként fogalmazta meg, hogy további segítséget nyújthatna az őr, ha kimehetne a kerítésen kívülre, így a dohányzásokat is felügyelhetné a diákok körében.

Az igazgató beszámolt arról, hogy az iskolaőrség működésének értékelésére és a hatékonyság felülvizsgálatára egyelőre nincs az intézményben kiforrott rendszer.

A vizsgálat megállapításai

1. Az iskolaőri tevékenység ellátásának feltételei tekintetében

Az Rtv. 10/A. §-ának (2) bekezdése rögzíti, hogy az iskolaőrséget az érintett nevelési-oktatási intézmény igényeinek megfelelően úgy kell megszervezni, hogy az biztosítsa az adott nevelési-oktatási intézmény pedagógusai, a nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottai, illetve oktatói nemzeti köznevelésről szóló törvényben, illetve szakképzésről szóló törvényben meghatározott feladatainak zavartalan ellátását, a sérelmükre elkövetett jogellenes cselekmények megelőzését.

Az Rtv. 10/B. §-ának megfelelően az iskolaőr feladatai ellátáshoz szükséges tárgyi eszközök egy részének, valamint a saját használatra szolgáló helyiségnek a biztosítása az adott nevelési-oktatási intézménnyel kötött együttműködési megállapodás tárgya.

A BM rendelet és az ORFK utasítás vonatkozó normái értelmében az iskolaőrség szervezése, a BM rendelet 7. számú melléklete szerinti formaruházat és felszerelési eszközök biztosítása és utánpótlása, 8. számú melléklete szerinti szolgálati igazolvány biztosítása, az iskolaőri tevékenység egyéb feltételeinek megteremtése, továbbá az iskolaőrök kiválasztása és képzése az ORFK és a vármegyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság feladata.

A Hszt. 287/C. §-ának (22) bekezdése szerint az iskolaőr a nevelési-oktatási intézményben az iskolaőri feladatok ellátását akkor kezdheti meg, ha – a munkáltató által meghatározott határidőn, de legfeljebb a munkaviszony létesítésétől számított kilencven napon belül – sikeres iskolaőri vizsgát tett

- a) a törvényben részére meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazásával kapcsolatos elméleti ismeretekből, azok gyakorlati alkalmazásából,
- b) a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló törvényben, valamint a Büntető Törvénykönyvről szóló törvényben meghatározott rendelkezések ismeretéből, valamint

c) alapvető pedagógiai és gyermekpszichológiai ismeretekből.

A BM rendelet 3. §-ának (1) bekezdése szerint a munkaköri követelmények érvényre juttatása, a jelentkező iskolaári tevékenység ellátására való alkalmasságának megállapítása érdekében az egészségügyi, pszichológiai alkalmasságot, valamint a fizikai állóképesség követelményeinek való megfelelést a munkaviszony létesítését megelőzően és annak fennállása alatt és az e rendeletben foglaltak szerint időszakosan visszatérően vizsgálni és minősíteni kell.

A helyszíni látogatás során a Hivatal munkatársai meggyőződtek arról, hogy az iskolaőr rendelkezik a feladatellátáshoz szükséges formaruházattal, felszerelési eszközökkel, valamint saját helyiséggel és ahhoz tartozó egyéb szükséges eszközökkel. Az iskolaőr maga is úgy nyilatkozott, hogy a feladatellátás körülményei megfelelőek.

A rendelkezésre álló információk és az iskolaőr beszámolója alapján elmondható, hogy az iskolaőr a Hszt. szerinti szükséges képzést sikeresen elvégezte, tevékenysége ellátására alkalmas. Ennek tényét a következők is erősítik:

- az iskolaőr beszámolójából kitűnt, hogy maradéktalanul tisztában van a jogszerű intézkedési lehetőségeivel, azok korlátaival;
- az elsajátított kommunikációs eszközökkel sikerrel kezelt olyan konfliktusokat békés úton, amelyek akár komolyabb atrocitásokhoz is vezethettek volna;
- a gyermekek az iskolaőr tekintélyét elfogadták, mindemellett pedig bizalommal viseltetnek iránta, fordulnak hozzá akár segítségkérés okán, akár pusztán kíváncsiságból.

2. Az iskolaári tevékenység ellátása vonatkozásában

A Gyermekjogi Egyezmény 6. cikkének 2. pontja értelmében a részes államok a lehetséges legnagyobb mértékben biztosítják a gyermek életben maradását és fejlődését. Az 1. cikk alapján gyermeknek tekintendő az a személy, aki tizennyolcadik életévét nem töltötte be, kivéve, ha a reá alkalmazandó jogszabályok értelmében nagykorúságát már korábban eléri. A 19. cikk 1. pontja rögzíti, hogy a részes államok megtesznek minden arra alkalmas, törvényhozási, közigazgatási, szociális és nevelési intézkedést, hogy megvédjék a gyermeket az erőszak, a támadás, a fizikai és lelki durvaság, az elhagyás vagy az elhanyagolás, a rossz bánásmód vagy a kizsákmányolás – ideértve a nemi erőszakot is – bármilyen formájától mindaddig, amíg szüleinek vagy valamelyik szülőjének, illetőleg törvényes képviselőjének vagy képviselőinek, vagy bármely más olyan személynek, akinél elhelyezték, felügyelete alatt áll. Ugyanezen cikk 2. pontja alapján ezek a védelmi intézkedések szükség szerint olyan hatékony eljárásokat foglalnak magukban, amelyek [...] a fentebb leírt rossz bánásmód eseteiben hozzájárulnak a cselekmény felismeréséhez, bejelentéséhez, a jelentés illetékes helyre juttatásához, vizsgálatához, kezeléséhez és az esetek figyelemmel kíséréséhez; szükség szerint magukban foglalják a bírói beavatkozással kapcsolatos eljárást is. A 28. cikk 2. pontjának megfelelően a részes államok megtesznek minden alkalmas intézkedést annak érdekében, hogy az iskolai fegyelmet a gyermeknek, mint emberi lénynek a méltóságával összeegyeztethetően és a Gyermekjogi Egyezménynek megfelelően alkalmazzák.

A Gyvt. 6. §-a (4) bekezdésének megfelelően a gyermeknek joga van ahhoz, hogy a fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatások, valamint az egészségére káros szerek ellen védelemben részesüljön. Az (5) bekezdés rögzíti továbbá, hogy a gyermeknek joga van emberi méltósága tiszteletben tartásához, a bántalmazással – fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal –, az elhanyagolással és az információs ártalommal szembeni védelemhez. A gyermek nem vethető alá kínzásnak, testi fenyegetésnek és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetésnek, illetve bánásmódnak. E § (2a) bekezdése külön kiemeli továbbá, hogy a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermeknek joga van ahhoz, hogy fokozott segítséget kapjon a fejlődését hátráltató körülmények leküzdéséhez és esélyeinek

növeléséhez. A Gytv. 5. §-a, valamint a Ptk. 2:10. §-a értelmében gyermeknek tekintendő az, aki a tizennyolcadik életévét nem töltötte be, és törvényes házasságkötés útján sem vált nagykorúvá.

A Köznev. tv. 9. §-a értelmében a tanulók rendszeres nevelés-oktatása, az érettségi vizsgára, valamint a művészeti alapvizsgára történő felkészítése az iskola feladata.

Az Rtv. 10/A. §-ának (3) bekezdése rögzíti, hogy az iskolaőr a nevelési-oktatási intézmények rendjének fenntartásával össze nem függő kérdésben nem tehet javaslatot, és nem hozhat döntést.

Az Rtv. 10/A. §-ának (1) bekezdése alapján a Rendőrség a nevelési-oktatási intézmények rendjének fenntartását – a nevelési, oktatási intézmény területén tanítási időben – iskolaőrség útján biztosíthatja. Ugyanezen § előző pontban már hivatkozott (2) bekezdésének megfelelően az iskolaőr feladata, hogy biztosítsa az adott nevelési-oktatási intézmény zavartalan működését, megelőzze a jogellenes cselekményeket, illetve – figyelemmel az Rtv. 15-17. §-aiban foglaltak megtartására, a szükségesség és arányosság mércéjének megfelelően – intézkedjen azokkal szemben.

Az iskolaőr köteles a nevelési-oktatási intézmény, illetve a tanulók vagy az intézmény dolgozóinak biztonságát sértő vagy veszélyeztető személyt tevékenysége abbahagyására felszólítani. Ha az intézkedés alá vont személy az iskolaőr felszólításának nem tesz eleget, az intézkedő iskolaőr figyelmezteti, hogy szigorúbban lép fel. [Szolgálati Szabályzat 102/K. §] Tehát az intézkedés megfelelő sorrendje: először felszólítás, ennek sikertelensége esetén a jogkövetkezményekre való figyelmeztetés, ha pedig ez sem vezet eredményre, a szükséges intézkedések megtétele.

A Szolgálati Szabályzat 102/I. §-a rögzíti ugyanakkor, ha az iskolaőr a nevelési-oktatási intézményben olyan jogsértő magatartást észlel, illetve olyan magatartást hoznak a tudomására, amely rendőri intézkedést tesz szükségessé, köteles arról a Rendőrséget értesíteni rendőri intézkedés kezdeményezése érdekében.

Az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat vonatkozó rendelkezései alapján az iskolaőr kizárólag a következő intézkedéseket teheti:

- a feladatai ellátásához szükséges mértékben felvilágosítást kérhet (Rtv. 32. §);
- bűncselekmény, szabálysértés, baleset, egyéb esemény helyszínét biztosíthatja (helyszín biztosítása, Rtv. 43. §);
- a biztonságot sértő vagy veszélyeztető személyt tevékenysége abbahagyására felszólítja (Szolgálati Szabályzat 102/K. §), e személyt igazoltathatja (Szolgálati Szabályzat 102/M. §);
- az erőszakos jogellenes cselekményen tetten ért személyt feltartóztatja, visszatartja (amíg a rendőrök ki nem érkeznek) (Szolgálati Szabályzat 102/N. §);
- a szabálysértési- vagy büntetőeljárás során lefoglalható/bizonyítékként felhasználható dolgot ideiglenesen elveheti (a rendőrök kiérkezéséig);
- veszélyhelyzet, önvészély-okozás vagy öngyilkossági kísérlet megakadályozása érdekében intézkedhet (speciális biztonsági intézkedés), iskolát lezárhat.

Az Rtv. szerinti kényszerítő eszközök közül kizárólag a következők alkalmazására van lehetőség [Rtv. 10/C. § (2)] (a biztonságot sértő vagy veszélyeztető tevékenység megszakítása érdekében, az azt elkövető személlyel szemben, illetve tettenérés esetén):

- testi kényszer (Szolgálati Szabályzat 102/Q. §), azzal, hogy az iskolaőr – szemben a testi kényszer általános szabályaival – ütést vagy rúgást nem alkalmazhat;
- bilincselés (Szolgálati Szabályzat 102/R. §), azzal, hogy alkalmazására – szemben a bilincselés általános szabályaival – kizárólag a visszatartott személy szökésének,

önkárosításának megakadályozása érdekében van lehetőség, főszabály szerint kizárólag előre helyzetben (amely alól csupán akkor tehető kivétel, ha valaki aktívan ellenszegül, illetve támadó magatartást tanúsít); továbbá

- vegyi eszköz, illetve rendőrbot (Szolgálati Szabályzat 102/S. §), azzal, hogy az nem alkalmazható terhes nővel vagy gyermekkorúval szemben (a jogos védelem esetét kivéve) [Rtv. 61. § (2)].

A fentieken túl az iskolaőrt felvilágosítás-adási és segítségnyújtási kötelezettség is terheli, amely alapján a hozzáforduló számára – tőle elvárható módon – köteles felvilágosítást adni, segítséget nyújtani (Szolgálati Szabályzat 102/H. §).

A fentiek alapján elmondható, hogy az iskolaőr tevékenységének másodlagosan és korlátozottan része a különféle intézkedések megtételének, kényszerítő eszközök alkalmazásának a lehetősége. A korlátozottság egyaránt megjelenik:

- területi alapon (az adott nevelési-oktatási intézmény területe),
- időben (az iskolaőr tevékenysége a tanítási időre korlátozódik, nincs lehetősége ezen túl szolgálatba helyezni magát), valamint
- terjedelemben (a rendelkezésre álló intézkedések és kényszerítő eszközök fajtája, valamint azok alkalmazásának lehetősége és módja vonatkozásában).

Tevékenységének elsődleges funkciója a nevelési-oktatási intézmény rendjét megzavaró, mások jogait sértő vagy veszélyeztető cselekmények pusztja jelenléttel, illetve mediatív és békés jellegű intézkedéssel való megelőzése. Az iskolaőr tevékenysége vonatkozásában markánsabban érvényesül az intézkedések, különösen pedig a kényszerítő eszközök alkalmazásának *ultima ratio* jellege, mint egy rendőr esetében, funkciója pedig alapvetően járulékos jellegű, azaz nem helyettesítheti a Rendőrség általános szabályok szerinti intézkedési kötelezettségét.

Az iskolaőr tevékenysége során az Rtv. 15-17. §-aiban rögzített arányosság és a fokozatosság elve alapvetés. Külön kiemelandő, hogy a Szolgálati Szabályzat 102/P. §-ának (4) bekezdése alapján kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie: a) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, a „törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint b) a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

A helyszíni látogatás során elhangzott intézményvezetői és iskolaőri beszámolók, valamint a rendelkezésre álló információk alapján elmondható, hogy az iskolaőr tevékenysége során maradéktalanul megtartotta az irányadó normatív szabályokat. Az iskolaőr eddigi fellépései során megtartotta az arányosság és a fokozatosság elvét, egyetlen alkalommal sem kezdeményezett a felszólításon túl további intézkedést, kényszerítő eszköz alkalmazása pedig fel sem merült. Jelenlétével és tevékenységével nagyban hozzájárult ahhoz, hogy az Iskola zavartalanul működhessen, az intézményben tanuló gyermekek oktatáshoz, védelemhez és gondoskodáshoz, valamint a testi és lelki egészséghez való joga az Iskola területén, tanítási időben érvényesüljön.

A fenti megállapításaimra figyelemmel az eljárásom keretében az Iskolában folytatott helyszíni látogatás során alapvető jogokkal kapcsolatos visszásságot nem tártam fel.

Budapest, 2024. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos